

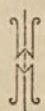
Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za ceilo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo trisopna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: K našemu programu. — Socializem in Slovenci. — Jurij Drobnič: Iz Slovenske Kmetске Neodvisne Stranke. — Razdružljivost zakona. — Volilna reforma. — Političen pregled. — Štajersko: Celjski narodni grehi. Razno. — Primorsko: Tržaško vprašanje. Razno. — Kranjsko: Razno. Podlistek: Žena in socializem.

K našemu programu.

II.

Politično smo Slovenci razdeljeni na „provincije“ Koroško, Štajersko, Kranjsko, Goriško-Gradiško. Istro, Trst in sosednje države: Madžarsko in Italijo. Za ogrske in italijanske Slovence se itak nikdo od nas ne briga, ker je „nevarno“. Smo tako lojalni, da se bojimo le pogledati preko mej naše stare Avstrije. Včasih se mi zdi, da smo kakor „clown“¹⁾, ki se je dal brez upornosti pomazati in opipati po licu na eni strani s črno, po drugi z žolto barvo in skače na veselje cirkuzovih direktorjev, ki so že na Dunaju ali drugod.

Provincijalizem pa med seboj sami vzgajamo s tistim prizadevanjem, katero sploh kažemo pri naši politiki. Naša politika „koroška“, „štajerska“, „kranjska“, „goriška“, „tržaška“, „istrska“ ima vsaka svojo posest, povsodi velja dotičnim prvakom „nolli me tangere“.²⁾ Naravnost smešno je, ako naši centralni³⁾ vladi očitamo, da nas hoče deliti, ko smo sami najbolj iskreni pospeševalci ne-le provincijalizma, ampak tudi lokalizma.⁴⁾ Ali pa vsled lastne nemoči upamo na pomoč od vzgoraj?

Geografski naš položaj je vendar odličen. Tvorimo prehod iz podunavske nižine iz srednje

¹⁾ izg. klaun, pomen: glumač, pavliha.

²⁾ ne dotakni se me.

³⁾ osrednji.

⁴⁾ provincijalizem in lokalizem imenujemo stremjenje, razdeliti kako majhno deželo na mnogo majhnih kosov.

Žena in socializem.

Spisal Avgustin Bebel.

Žena v preteklosti.

(Dalje)

„Na to ti odgovorjam, besede moje slušaj: Ni mati, ki sad otroka more oploditi; Obujeno življenje varovati, negovati, to skrb je njena.

Oploditev je očeta delo, a podarjeno, Tovarišica varuje tovaršu, če volja ni bogov drugačna.

Besedam mojim dejstvo v potrdilo nezmotljivo: Brez matere je lahko biti oče; dokaz Trditvam: Atena, hčerka Cevza iz Olimpa. Čuvala ni je skrivnost naročja žene, In vendar: je plemenitejša rodila izmed boginj katera?“

Apolo pravi torej, da ima prvo pravico do otroka oče, ki mora ženo prej oploditi, preden rodi. Do tedaj je veljalo naziranje, da je mati nad očetom, kajti ona daje otroku od svoje krvi in svojega življenja; oče otroka je bil vedno tuje c. Zato odgovarjajo Erinije Apolu na njegovo novo naziranje:

Evrope proti Adriji, vežemo italijanski poluotok z balkanskim in tega eminentnega¹⁾ položaja menda do lanskega leta nismo hoteli videti. In še danes noče tega položaja videti napredna stranka na Kranjskem, brž kot ne iz čuta sramožljivosti, da je bila vedno tako slepa.

Ako se ozremo na naša tla, vidimo izobilje vodnih potov, izobilje vodnih sil, tla sama pa so skromna, različna po podnebnju in po zemeljskih proizvodih. Dovolj bogata so na pomočnih snoveh, potrebnih za industrijo. Slovenski teritorij²⁾ pa vendar naseljuje le kmet, mali in srednji posestnik. Vidimo torej, da se je nas Slovence tiščalo na rodno našo grudo, da smo tam životarili od rok do ust, kar je nam ugodnega za veletrgovino, veleindustrijo, tega so se okoriščali drugi.

Smu torej mal, razkosan, neuk kmetški narod, brez skupne zavesti, brez dovoljne samozavesti posameznikov. Iz tega zopet dobimo odgovor na vprašanje, kaj so naši interesi.

Ako hočemo osrečiti našo ljudsko maso, ne smemo ideologično³⁾ zagovarjati velikih svetnih idej in iste usiljevati našim masam potom stranke, ampak moramo se s konkretnim⁴⁾ delom lotiti ekonomičnega in socialnega probujanja naše kmetске mase t a k e, k a k o r j e. Nimamo opraviti s proletarci, opraviti imamo z malim obrtnikom, malim trgovcem, malim posestnikom poluberačem na ozemlju, ki ima vse predpogoje za veletrgovino in tudi veleindustrijo. Lahko že iz tega izvajate, da ne morem biti jaz glede slovenskega ljudstva socialni demokrat v zmislu nemške in francoske tozadevne teorije. Sem pa prepričan, da so pri nas ugodna tla za stranko in socialne demokratične ideje, kakor so na Angleškem, v Zedinjenih državah

¹⁾ izboren.

²⁾ ozemlje.

³⁾ na sanjarski način.

⁴⁾ konkreten = stvaren.

„V prah bi strl veljavo davnih časov . . .

Ti izmed bogov mladenič, preko nas starih hočeš iti?“

Nato se pripravljajo sodniki k razsodku. Omahujejo in ne vedo, kaj jim je storiti. Ali naj glasujejo po novem ali po starem pravu. Vse kaže, da se glasovi razcepijo. Tu vzame boginja Atena z oltarja glasovno krogeljico in jo vrže v žaro rekoč:

„Na meni je, oddati zadnjo sodbo,

In kroglja naj odloča za Oresta.

Ker brez matere sem bila, ko so rojstvo moje praznovali,

Vse moško iz srea globine povzdigujem

Razen zakona, ker mi ob rojstvu stal edinole je oče.

Zato je zdaj mi manj kaznjiv umor, zgrešen nad njo, ki svojega moža je umorila, glavarja hiše.

In zmagal je Orest, četudi vsaka stran glasov prejela je enako.

Materinstvo je torej podleglo očetovstvu; glava v hiši in zakonu je postal oče.

Sev. Amerike in v Avstraliji. — Angleži de facto¹⁾ danes nimajo soc.-demokratične stranke ali stranke Marksove; skuša se še-le ustanoviti. Ker pa je nauk Karla Marksa danes v tako brzem razvoju, kakor nauk Darwina²⁾ kmalu ne ostane od njega nič drugega, nego velika temeljna ideja, ki stopa danes v življenje preživljena in prenovljena v desetero in stotero odrastkih. Bilo bi torej nezmislno, prenesti med nas prvotno socialno demokratično stranko, ko se ima ista ravno sedaj temeljito prekriti tam, kjer je izrastla, in ko ista ravno tam ne vé, kaj bi zagrarnim vprašanjem, ki je za nas v tem trenutku najbolj pereče.

Gotovo je, da narod, kakor naš slovenski, brez organiziranega kapitala, brez veletrgovine, brez veleindustrije, brez dovolj inteligentov,³⁾ ne more biti drugačen, kakor demokratičen. Zaradi tega pa mora biti vsaka slovenska stranka, ki hoče odgovarjati našim interesom, demokratična. Ako imamo Slovenci kako stranko, ki ni demokratična, potem ni ta izrastla iz nas, niso jo ustvarili naši interesi, naše dejanske potrebe, ampak je tuja prenešana rastlina — in to velja za klerikalizem tako kakor za liberalizem.

Ako moramo biti demokratični, se gotovo nudi kot ena prvih točk našega programa splošna direktna volilna pravica. Sodelovanje ljudstva v vseh političnih skupinah ali že občini, okraju ali deželi (seveda rabim tu izraz le geografsko) pri politični upravi. Proč pa tudi z navidezno avtonomijo občin, ki so danes po svojih organih robotniki politične uprave, ki nimajo z ljudstvom ni zveze ni dotike. Tudi pri politični upravi govori moč iz ljudstva! Inteli-

¹⁾ de fakto = dejanski.

²⁾ Karl Marks (1818—1883) modrijan, ustanovitelj socialne demokracije; Karl Darwin (1809—1882) velik angleški naravoslovec, njegov nauk o razvoju življenja se imenuje po njem darvinizem.

³⁾ inteligent, inteligenca = razumništvo.

Kako se je izvršil ta preobrat v Atenah, nam pripoveduje sledeča pripovedka: Ob času vladanja Kekropa se je zgodilo dvoje čudežev. Ob istem času je pognala iz zemlje na eni strani oljka, na drugi je privrela na dan voda. Prestrašeni kralj je poslal duhovnikom v Delfe po svet in odgovor, kaj naj to pomeni. In prorokovalci so mu dejali: oljka znači Minervo, voda Neptuna. Zdaj naj odločajo meščani, ali imenujejo svoje mesto po Minervi ali po Neptunu. Kekrop je naročil ljudsko glasovanje, kjer so imeli glasovalno pravico tako moški kakor ženske. In tu se je zgodilo, da so glasovale ženske za Minervo, moški za Neptuna. Ker so imele ženske en glas več, je zmagala Minerva. Neptun, razsrjen nad tem, je ukazal morju, da poplavi deželo Atencev. In da potolažijo ti različnega boga vodovja, so naložili ženam trojno kazen: izgube naj glasovalno pravico, njih otroci naj ne nosijo več materinskega imena in tudi one same se ne smejo več nazivati Atenke. Kakor v Atenah, tako se je izvršil ta preobrat tudi drugod, čim je doseglo človeštvo gotovo stopnjo razvoja. Žena je morala

genten uradnik se zavedaj, da je uslužbenec ljudstva, da je le organ, ki naj daje svoje znanje na razpolaganje pri tehničnem delu, v olja pa ostani možem ljudstva.

Po sebi se razume, da je delitev našega naroda po provincijah zgodovinska, historična nezmisl. Deliti slovenski narod na več ekonomičnih delov zato, ker so enkrat vladali tukaj ti grofje in kapiteljni, tam pa zopet drugi, je gorostasna neumnost. Tega pa se drže naši Korosci, Štajerci, Kranjci, Primorci, Goričani, Tržičani, Istrijani z vsemi štirimi.

Eminentna točka nove stranke, ki izvira iz naših interesov, mora torej biti boj proti provincijalizmu. Nastopiti pa moramo najprej sami. Ne zahtevati, kakor sedaj s praznim moledovanjem in časnikarskim razpravljanjem, naj se napravi za Spodnje Štajersko posebno namestništvo itd., ampak naši zastopniki naj že sedaj pri tem zastarelem nezmisljenem sistemu sami delajo v smeri skupnih interesov slovenskega naroda. Prva vodilna ideja naših zastopnikov v deželnih zborih in pri vsaki priliki mora biti delo v skupni smeri. Tu si dovoljujem opozoriti na svoje misli v prejšnjem dopisu iz Gorice. Ko sem se taknil akcije železnice Idrija-Sv. Lucija, sem dobil od enega tudi najbolj liberalnega zastopnika v deželnem zboru ljubljanskem odgovor, da bi bila ta železnica na škodo Kranjski. Namesto da bi bila vodilna ideja skupen gospodarski interes Slovencev ne glede na to, kje prebivajo, je bil provincijalizem razlog, da se je proti njemu delalo od odločno liberalne strani. Išcite pa si vzgledov kjer hočete in dobite jih v Celju, v Ljubljani in Trstu in Gorici vse polno. Lahko rečemo, da danes nimamo skoraj enega slovenskega deželnega in državnega poslanca, kateri bi bil prost provincijalizma.

Kako hvaležno polje novi stranki, kako lepa točka novega programa! (Dalje prih.)

Socializem in Slovenci.*

II.

O gospodarski in etiški¹⁾ podlagi socializma mi ni treba govoriti; o tem se bode vsakdo mogel natančno poučiti iz epohalnega Bebelovega dela: „Žena in socializem“, ki ga priobčuje Naš List v svojem podlistku. Dolžnost pa je vsakogar, komur je mar obstanek in bodočnost slovenskega ljudstva, da se seznanj natančno z nazori slovečega soc.-demokratskega politika, ker le tako pride novi duh, ki nam ga je tako treba, v naše javno življenje. Jako vabljivo bi tudi bilo pokazati, da je socializem postulat²⁾ praktičnega krščanstva in da nimajo naše kulturne države nikake pravice, imenovati se krščanske, ampak da so nasprotno v pravem pomenu besede paganske, ker je vsem njim temeljna podlaga tako imenovano „j u s r o m a n u m“ to je staro pagansko rimsko pravc, ne pa socialistični nauki Nazarenca.

¹⁾ etiški = nrašten, moralen.

²⁾ postulat = zahteva, terjatev

ostajati doma, ločili so jo od družega sveta in ji odkazali v bivanje posebne prostore — ginekone — kjer je živela sama zase, brez dotika z moškimi, ki so posečali njenega soproga. Baš to slednje je bil glavni namen njenega popolnega izoliranja od ostalega sveta.

Da so se res izpremenile nekdanje navade v tem zmyslu, najdemo tudi v Homerovi (okrog 1000 let pred Kr. r.) Odiseji. Tako oponaša Telemah svoji materi Penelopeji, da se nahaja v družini snubačev, in sin ukazuje materi:

Ti pojdi domov, kjer posle svoje opravlja: Statve, vreteno, k pridnosti v delu Dekle spominjaj; le možu pristaja beseda, Pred vsem gre ta meni; gospodstvo v hiši je moje.

Tako mnenje o ženski je bilo v onem času že po celi Grški v navadi. Še več. Ženska, če tudi vdova, je docela pod oblastjo njej najbližje sorodnega možkega. Niti pravice do izbire soproga nima več. V imenu snubačev, sitih dolgega odlašanja premetene Penelopeje, pozivlje Antinoos njenega sina Telemaha:

Gotovo pride priložnost, baviti se še posebno s temi velezanimivimi dejstvi, toda danes hočem izpregovoriti samo nekaj besed o razmerju med socializmom in našim narodnim obstankom.

Dasi moremo ohraniti Slovenci svojo narodnost le kot kulturni narod, o tem ni pač več nikake dvombe med razsodnimi ljudmi. Brez lastne narodne kulture nam je pogin zagotovljen. Proizvodi naše narodne kulture sicer ne bodo nikdar dosegali kulturni del naših velikih sosedov po kolikosti, neobhodno pa je potrebno, da morejo tekmovati vsaj kvalitativno¹⁾ s tujimi. Ker je privlačna sila velikih narodov že sama na sebi jako velika, bo morala naša kultura po kvaliteti še celo prekositi vse druge, če se hočemo ohraniti kot poseben narod. Če ne korakamo Slovenci v svobodomiselnosti in naprednjaštvu duha na čelu svojim sosedom, če nimamo v svoji lastni kulturi nekaj, česar ne najdemo pri naših sosedih nikjer v taki meri in kar nas neločljivo veže z našo narodnostjo, utonemo neizogibno v tujem kulturnem morju. Le če postanemo Slovenci avant-garda²⁾ kulturnega napredka, se nam ne bo več treba bati narodnega odpadništva.

Narodni boj, ki smo ga bili dosedaj, ni bil ravno za nas preveč škodljiv, kajti gospodarsko ali politično nasilstvo je vzbudilo med našim ljudstvom zmeraj razmerni odpor in ojačila se je vsled tega le naša narodna zavest po principu, da izzove pritisk protitisk. S povzdigo splošne ljudske omike, z raztezo obrata in mednarodnega občevanja pa začne dobivati narodna borba povsem drugo lice; k osebni boju med posameznimi narodi so se pridružile še njih kulture in začele tekmovati med seboj. Svoje kulturne proizvode ponujajo občinstvu in katera bo imela boljše blago, ostane končna zmagovalka.

Če presoja človek s tega stališča naš narodni položaj in izgled na obstanek, ga mora popasti strah in groza. Naši slovenski kulturni proizvodi naj bi tekmovali z nemškimi, italijanskimi? Naša kultura, ki jo črpa slovensko ljudstvo iz knjig Mohorjeve družbe in svojega časopisa, naj bi se uspešno branila proti mogočnemu vplivu tujih? Še misliti ni nato. Če ne povzdignemo Slovenci svoje narodne kulture, če ne zdrobimo verig, v katere je vkoval klerikalizem vse duševno življenje našega ljudstva, nam je narodni pogin zagotovljen.

Toda vse to se da popraviti; mi Slovenci imamo dovolj duševnih sil, da moremo povzdigniti lastno kulturo na višek svojih sosedov; preti nam pa druga mnogo večja nevarnost, ker je ustanovljena v celem današnjem gospodarskem in družbenem redu.

Ako pogledamo k drugim velikim narodom, vidimo, da tvorijo in vzdržujejo pri njih

¹⁾ kvalitativno = po notranji vrednosti, z ozirom na kakovost; kvaliteta = notranja vrednost; nasprotno od tega: kvantiteta = kolikost, množina.

²⁾ avantgarda = prednja četa, predvoj, prednja straža.

Glej, namigavajo snubci, da sam znaj V svojem srcu, kar naj vedo in znajo Ahajci: Mater odpošlji, ukaži ji vzeti moža, Kdor ji dopada in kogar izvoli ji oče.

Svoboda ženske je uničena. Če zapusti hišo, se mora vsa zakriti, da ne vzbuja poželenja pri drugih možkih. Na Jutrovem, kjer je vsled vročega podnebja spolska strast zelo razdražljiva, se morajo žene še danes v tako pretirani meri zakrivati. Kako se je godilo pri starih narodih ženski v obče, se nam kaže najlepše v Atenah. Žena ima z možem pač skupno posteljo, ne sedi pa za isto mizo; ne kliče ga po njegovem imenu, ampak ga nazivlje „gospod“; ona je njegova dekla. Javni prostori so ji bili zaprti, po cesti je šla z zagrnenim obličjem in zelo priprosto napravljen. Za vsako zakonsko nezvestobo je zahteval lahko možki od nje glasom Solonove postave življenje, ali pa jo je smel prodati v sužnjost.

Kako se je godilo ženi pri Grkih tedaj, ko so stali na vrhuncu svoje omike, nam živo slika grški dramatik Evripid (umrl 406 pred Kr. r.) v svoji Medeji:

narodno kulturo le imoviti stanovi, tako imenovana buržoazija,¹⁾ kmetje, delavci, malomeščani niso deležni kulture. Nemški kmet n. pr. ve ravno toliko o Goetheju ali modernem Hauptmannu, kakor naš seljak o Prešernu in Cankarju. Toda razlika med Nemci in Slovenci je ta: nemška buržoazija je sama na sebi dovolj številna in ima tudi dovolj gmotnih sredstev, da vzdržuje svojo kulturo, pri nas Slovincih pa to ni mogoče. Mi Slovenci nimamo deset tisoč oseb, ki bi prišle kot kulturni faktor v poštev in s to peščico ljudi ni mogoče tvoriti niti vzdržati lastne kulture; le če bi ves poldrug milijon Slovencev mogel sodelovati pri kulturnem delu — bodi si kot kulturni producent,²⁾ bodisi kot konsument kulturnih proizvodov — bi nam bil morebiti zagotovljen naš obstanek kot kulturni narod. Kako pa leže razmere pri nas? Kakor obče znano, je predpogoj vsake kulture neki gotov „standard of life“,³⁾ katerega pa še $\frac{9}{10}$ našega ljudstva ni doseglo in tudi v današnjem družbenem redu nikdar doseglo ne bode. Tukaj naj omenim, da naši industrijalni delavci ne pridejo v poštev, ker njim je zagotovljena v okrilju socialne demokracije njih kulturna bodočnost. Ogromna večina našega slovenskega ljudstva pa je izključena od vse kulture, dokler obstoje današnje gospodarske in družbene razmere. Kdor se mora od ranega jutra do pozne noči boriti za svoj vsakdanji kruh, čegar gospodarski obstanek ni zagotovljen od enega dne do drugega, kdor mora vsak vinar desetkrat obrniti, preden ga izda, ta ne pride v poštev kot kulturni konsument.

In sedaj vprašam vse razsodne Slovence: kako je mogoče v današnji zasebno kapitalistični družbi povzdigniti „standard of life“ naših slovenskih viničarjev, ki so pravi pravcati agrarni proletarci, tako visoko, da bodo mogli vdeleževati se našega kulturnega življenja? Kako dosežemo to pri naših poljedelcih, katerih ogromna večina nima na svojih pritličnih posestvih nikakega upanja, da bi se kedaj otresla svojega siromaštva in dospela na višji gospodarski nivô.⁴⁾ Saj velja celo vladi in tako imenovanim agrarnim strankam za ideal, ohraniti poljedelca v sedanjem gospodarskem položaju ter preprečiti njih propad. Da bi mogli postati naši mali poljedelski posestniki kdaj imoviti, to se tudi najgorkejšemu zagovorniku današnjega družbenega reda niti ne sanja. In naši obrtniki v slovenskih mestih in trgih, ki se morajo pečati poleg svoje obrtnije še s poljedelstvom, če hočejo živeti, kako naj dosežejo

¹⁾ buržoazija = meščanstvo, bogati stanovi; nasproti jim stoje proletarci, delavci = revni stanovi, ki so gospodarski odvisni od prvih. To je podoba današnjega družbenega reda, ki ga imenujemo kapitalističnega.

²⁾ producent = izdelovatelj, proizvednik; konsument = uporabnik; producent in konsument zavisita drug od drugega.

³⁾ standard of life (izg. standard of lajf) = pravec, mera, vodilo; višina.

⁴⁾ nivô, stanje, mesto, višek.

O med vsemi životinjami na zemlji Smo ženske najbolj nesrečno bitje. Z doto nam dolžnost je kupiti Soproga — in hujše še od tega: Odslej telo je naše njegova last. In misel neprestana mučna: bo dober ali slab? Oskrunba je ženi namreč ločitev, A zavriniti zaročenca ne sme! In ko jo srečajo navade, običaji novi, Ugiba naj — pouka ne daje ji nihče — Kako je z moževim vedenjem in značajem. In če naposled vse se srečno steče, In rad, veselja poln je ob naši strani dragec — Res, potem je zavirljivo to življenje — Drugače — rajši smrt! — si poišče možki, Če zoprno mu v hiši svoji, z unaj, Pri znancih, drugih možkih svoje dobe, Kar hrepenenje mu tolaži duše, A nam uteha dana samo v enem. Nam pravijo sicer, da smo brezskrbne, Priležno je pri nas, ko zunaj v bitvi se leskeče jeklo.

O nepopisna zmeta: trikrat rajši umreti, Kot enkrat biti porodnica! (Dalje prih.)

ti v kapitalistični državi oni gospodarski višek, ki je neobhodno potreben, če naj postanejo deležni kulture? Kje je čudodelnik, ki bo postavil v današnji kapitalistični družbi naše malomeščane, naše poljedelce, naše obrtnike, naše agrarne proletarce na kulturni „standard of life“? Če pa je ta čudež v današnji kapitalistični družbi nemogoč, potem izvršujemo Slovenci sami na sebi umor, če ne delujemo z vso energijo za preosnovo današnjega gospodarskega reda. Buržoazija velikih narodov brani današnji družbeni red, ker je na njem osnovano njeno gospodarstvo nad širokimi masami ljudstva, narodno kulturo pa zamore tvoriti sama, ne oziraje se na delajoče stanove svojega naroda. Mi Slovenci pa — saj nas vseh skupaj niti toliko ni kakor n. pr. Dunajčanov — ne moremo in ne smemo pogrešati pri svojem kulturnem delovanju niti enega naših, drugače moramo zapreti našo kulturno delavnico vsled pomanjkanja delavskih moči in premalega prometa.

Tega dejstva, ki je utemeljeno v našem toli malem številu, žal niso uvaževali do sedaj naši politiki. Sami so se čutili kot buržoazija, in politikovali in gospodarili so z našim revnim narodom, kakor so to videli pri nemški ali češki buržoaziji, ne misleč, da „quod licet Iovi non licet bovi.“¹⁾ Slepo so posnemali naši voditelji vse, kar so videli pri drugih velikih narodih in nikdar jim ni prišlo na um, da če gospodari siromak tako kakor bogataš, ga čaka gotovi pogin. Naš narodni obstanek ni odvisen od naše buržoazije, kateri je današnji družabni red prikrojen na telo, ampak od onih $\frac{9}{10}$ našega ljudstva, ki je obsojeno v današnjem gospodarskem redu na večno siromaštvo. Edino le v temeljni preosnovi vsega družabnega reda leži naša bodočnost — socializem je oni čudodelnik, ki bo privedel celo slovensko ljudstvo na solnčnate višave narodne kulture. Socializem je predpogoj našega narodnega obstanka.

Ljutomer.

Viktor Kukovec.

¹⁾ kar pristoji bogu Jupitru, se volu ne spodobí.

Iz Slov. Kmetске Neodvisne Stranke.

Propali kandidat kmetске neodv. stranke Jurij Drobnič.

V svojem Našemu Listu poslanem dopisu z dne 24. januarja t. l. navedel sem med drugimi: „Naj govoriga „Slovenec“ in „Domoljub“ še nadalje kar hočeta o mojej kandidaturi in o mojih družinskih razmerah; s tem ne razburita mojih živcev, pač pa mi vdihujeta nov pogum, rabiti še nadalje kmetsko pero.“

Akoravno sem bil več let zelo navdušen za Slovenca in Domoljuba, vendar od istega časa, kar sta me brez vsakega povoda in vzroka občutno napadala, nimam dalje dobre volje, biti naročnik imenovanih listov.

Kakor se je pokazalo, imata Slovenec in Domoljub še nadalje veselje pisariti o meni, kar se vidi iz sledečega:

Slovenec je poročal pod št. 36 z dne 14. febr. t. l., da je imela Akademija shod v Sodražici. Kot govornik je bil tu sem poslan dr. Ivan Lavrenčič. Častno predsedstvo pa da sta tvorila: Drobnič in Rus. Nadalje povdarja dopis, češ, da je tak shod za tukajšnje liberalce zelo potreben, ker se bližajo občinske volitve, zato so tudi pouka o občinskih zadevah potrebni, ker mislijo isti, kar je dišalo doslej v občinskem odboru po Slov. Ljudski Stranki, nadomestiti z mladimi, čilimi liberalnimi močmi, se tudi ni čuditi, če so si želeli „mladega“ za učitelja. Dopisnik trdi nadalje, da je govornik med drugim povdarjal, da mora vsaka stranka, če hoče zmagati pri deželno-, oziroma državnozborskih volitvah, najprej dobiti občinsko upravo v svoje roke itd.

Nikakor še ne čutim, da bi bili moji možgani tako zmedeni, in bi zato ne vedel, da je naperjen ta dopis v prvi vrsti proti meni. Kajti dopisnik zavija že v pričetku, ko pravi, da sva tvorila predsedništvo Rus in jaz. Resnici na ljubo povedano, kakor sem poizvedel, je bilo

tako: Za označeni shod je dal milosrdni župan Bartol občinsko pisarnico na razpolago; on kot liberalno-klerikalni župan je tudi prisotne pozdravil in shod otvoril. Cel dopis je sestavljen v tem smislu, češ da se bode domnevalo, da sem shod naročil jaz zaradi tega, ker želim sestiti na občinskega konja. Čeprav sem Jurij — vendar ne maram več jezdariti takih konj. Toliko previden sem pač, da se ne bom silil na tega konja ali sploh priti kako drugače na površje, ker sem predobro poučen, da se nahajajo v občini klerikalno-liberalni in liberalno-klerikalni faktorji, ki razumejo prav izvrstno tiščati avtonomne kljube onim osebam, ki ljubijo resnico in pravico. — Res pa je, da sem prišel jaz na ta shod še le potem, ko se je predavanje vže vršilo. To pa sem storil zaradi tega, ker nisem hotel biti nikomur na poti. Da je bil tudi Rus pri istem shodu prisoten, sem zaznal še le po dokončanem predavanju, ko me je isti pozdravil. Kolikor sem pa predavanja slišal, moram reči po svojih skromnih skušnjah: dr. Lavrenčič je predaval o občinskem delokrogu lepo in stvarno, tako da je moralo to predavanje vsakemu poslušalecu dopasti. Potem pa naj strankarski jeziki govore in pišejo, kar hočejo.

Ravno tako se je oglasil proti označenemu shodu Domoljub pod št. 8 z dne 22. febr. in čudi se meni, ker sem šel poslušat razpravo o občinskih zadevah mladega Ivana, češ ki se sam čutim za neprekosljivega strokovnjaka v občinskih paragrafih, in da do zdaj nisem kazal posebnega spoštovanja do Aplenčarjevega jurista. Vprašam torej: Je li ne more vsak zaveden kmet, ki ima v glavi vsaj nekaj zdravih možgan, posneti iz navedenih dopisov, da mešata Slovenec in Domoljub kmetu samo pojme in da si dopisniki teh listov ne želijo nič drugega bolj, kakor pripraviti kmete v mejsebojne prepire in sovraštvo? Pač žalostni časi!

Dopisnik v Domoljubu pod št. 7 z dne 15. febr. trdi, da se jaz v Našemu Listu poslanem dopisu hvalim, kaj vse sem storil za kmeta, da sem liberalce, in da že 20 let dopisujem v Slov. Narod. Odločno zanikam, da bi se bil v onem dopisu hvalil, kaj sem storil za kmeta, povdarjal sem le, da sem bil več let raznim javnim korporacijam predstojnik ali načelnik. To se pa ne pravi hvaliti se. — Če n. pr. rečem: župan sem ali bil sem župan, s tem vendar še ne rečem: da sem kot tak veliko storil. Čemu torej nastavljati pasti tam, kjer ni miši? Kako po nedolžnem je človek od duhovščine obsojen za liberalca, sem omenil že v zadnjem dopisu, vendar mislim o tem še niže navesti nekaj jasnih primerov. Koliko prešestnikov je volilo Šukljeta ali Drobniča, pa prepuščam č. duhovščini v presojo; kajti ona je merodajna in kompetentna razsojati to stvar. Mrežo so nastavili tukaj samo zaradi tega, ker povdarja duhovščina vedno tiste volilce, ki oddajo svoje glasove njej v prilog, kot zavedne, poštene in čiste krščanske može. Jaz pa mislim in rečem: pred Bogom smo klerikalci kakor liberalci — grešniki. Vendar si drznem staviti vprašanje: Je-li Domoljubu znano, kje in v kateri gostilni je častita duhovščina tako pogosto shode imela? —

Naj reče kdo kar hoče, konstatirati je vendar lahko to, da sem prišel pri duhovščini v nemilost. Nad čim vse sem se zagrešil pred njo?! Po mojej vednosti in vesti nisem storil nič drugega, kakor da sem se postavil brez izrecnega dovoljenja naše duhovščine proti Šukljevi kandidaturi. — Dragi kmet! Ti splošno veš, da gorje onemu, ki se proti duhovniku kaj najmanjšega izven cerkve t. j. bodisi v zasebnih ali političnih zadevah pregreši ali zameri. Ljubi kmet! Ti dobro veš, da se pregrešiš sedanje čase duhovniku s tem, če ne voliš, kakor reče on, še bolj pa, ako bereš Slov. Narod. Ljubi kmet! Slišal si pač lahko vže mnogokrat duhovnika na leci, ki je rekel: kdor bere Slov. Narod ali pritrjuje vsebini tega, je pogubljen; tak grešnik, če se ne odpove pri spovedi Slov. Narodu, ne dobi svete odveze. — Dragi bližnji kmet! Dobro ti je znano, da se je malokateri kmet v tukajšnjem političnem okraju s č. duhovščino toliko razgovarjal, kakor ravno jaz. Da mi ni mogla duhovščina kaj oporekati, sem si prizadeval sledeče: živel sem v resnici pošteno in vzgledno, tako da

sem mogel biti vreden član kat. narodne stranke; glavna stvar pa je bila ta, da sem moral duhovščini izven cerkve pri politiki in osebnih zadevah vsemu pritrjevati, ker bi sicer ne veljal za klerikalca, marveč bil za najmanjši prestopek proglašen liberalcem. Dragi kmet! Sedaj si lahko misliš, v kakih ojnicaš sem bil vprežen celih 28 let; in ti kmet le pridno prosi Boga noč in dan, da te duhovščina ne bo nikdar potrebovala ali silila v take ojnice kakor mene. Ljubi kmet! Mogoče imaš prepričanje, da sem pri duhovščini sedaj v nemilosti, prav zato pa si lahko prepričan, da bi ona vse moje slabosti in napake spravila v javnost, ako bi za nje vedela. — Kakor znano, ureduje lista Slovenec in Domoljub duhovščina. Splošno je tudi znano, kako sta me ta dva lista zasmehovala in obrekovala. Ker pa je spoznala duhovščina, da zavedno kmetško ljudstvo obžaluje in obsoja tako podlo zasmehovanje in obrekovanje, si je izmislil prebrisani Domoljub nekaj novega. Proglasil me je liberalcem in dopisnikom Slov. Naroda. Kaj hoče tedaj Domoljub družega, kakor dati nevednemu kmetškemu ljudstvu očiten migljej: „Oj ljudstvo, ogibaj se vsepovsod — vže na tem svetu „ferdamanega“ Drobniča!“ Da je temu res tako, lahko dokažem pred javnim svetom iz tisoč primerljajev, pridobljenih na lastnih izkušnjah.

(Konec prih.)

Razdružljivost zakona.

(Revizija občnega državnega zakonika.)

(Konec.)

Brezdvomno je resnica, da silijo socialne razmere v mnogih slučajih človeka, da sklene zakon, o katerem sam ve, da ne vsebuje bistva pravega zakona. Ali za to vrsto zakoncev, ki prostovoljno iščejo take zveze in ki najdejo v drugem oziru kompenzacije za nedostatke bistvenosti, tu ne gre. Ti delajo preračunjeno. Pa tudi pri njih pride pozneje morda spoznanje, da jim nalaga taka zakonska zveza presilno trpljenje na rame, da se je prvotno osebno spoštovanje in prilična simpatija, kakoršno ima pač človek do človeka, izpremenila v sovraštvo in mržnjo.

Predvsem pridejo tu v poštev oni, in takih število ni malo posebno med srednjimi sloji, ki v dobri veri in vsled neizkušenosti in nepoznanja razmer sklenejo zakon, omamljeni in očarani vsled lažnjive zunanosti, ki se razkrije šele v zakonu kot hinavska neresnica. Ni-li največja hinavsčina in lažimorala trditi, da morajo taki zakoni, ker tako zahteva baje pravost in bigotni nazori, obstojati do smrti?! Komu v prid? Zakoncema ne, družbi še manj; država tudi nima blagoslova od nesrečnih zakonov. Komu tedaj koristi tak zakon?

Število zakonov danes relativno gotovo ne napreduje in že iz tega razloga je umestno za državo, da odstrani vse barikade, ki plašijo ljudi od zakona.

Trivijalen ugovor proti razdružljivosti zakona je, da se bodo ljudje potem kar tako za šport ali vsaj lahkomišljeno posluževali te postavne dobrote; ugovor, ki ne najde v statistiki pri drugovercih-nekatoličanih gotovo nikake opore v tem oziru, da bi ljudje našli v teh razdružitvah kako vsakdanjo zabavo. Pomisliti je, da tako razdruževanje ni prijetnost v rodbinskem ali zasebnem življenju; vsa procedura pred sodiščem in v javnosti oplaši marsikoga pred zahtevo po razdružitvi. Sicer pa prihaja postava lahkomišljenim takim zahtevam v okom s tem, da vajeti močnejše napne in določi strožje pogoje, pod katerimi se da zakon razdružiti. Tudi dejstvo, da mora oni zakonec, ki je sam kriv povoda razdružitve, katero zahteva ostali družje, trpeti in plačevati preživnine, ni nikaka vada, ki bi ljudi vlekla dajati povod za razdružitev.

Razdružitev zakona naj izreče postava ali na podlagi zahteve obeh zakoncev, ki izjavita sporazumno, da drug poleg drugega ne moreta in nočeta živeti, ali pa na podlagi zahteve posameznika vsled krivde zakonskega sodruga. V prvem slučaju lahko zahteva postava, da morata dokazati zakonska z dejstvi, da ne moreta več živeti drug poleg drugega (kakor velja to

sedaj za nekatoličane, tudi kristjane razun katoličanov), ki morajo po obstoječem obč. držav. zakoniku dokazati takozvano „unüberwindliche Abneigung“. Opravičeno pa je, da sodišče brez nadaljnega raziskovanja o istinitosti navedeb zakoncev njuni zahtevi ugodi in zakon razdruži. Saj je večkrat težko z dejstvi dokazati tako medsebojno nenaklonjenost in pa tudi ni potrebno, ker zakonska sama to enoglasno zatrjuje.

Za drugi slučaj, to je, da zahteva samo eden del po krivdi drugega združitve zakona, pa naj postava po vzgledu drugih držav natančno našteje vzroke, iz katerih sme zakonec tožiti zakonskega sodruga na združitve. Zadostovali bi vsi oni razlogi, iz katerih že sedaj lahko zahteva (katoličan) nekrievi del ločitve zakona od mize in postelje.

Pa naj si bodo že kakorkoli določeni pogoji za združitve zakona, vsekakor je pravična zahteva, da izreče postava principijelno združljivost zakona, bodisi vsled soglasne zahteve obeh zakoncev na podlagi provedenih dokazov, ali pa le po zahtevi enega zakonca vsled v postavi določene in dokazane krivde zakonskega sodruga ter da smeta potem združena zakonca skleniti nov zakon.

Seveda mora postava preskrbeti tudi glede otrok iz združenega zakona. V tem oziru določa sedanji obč. držav. zakon v § 142 glede otrok ločenega in združenega zakona (pri nekatoličanih): če se starši ne zedinijo, kdo da naj skrbi za vzgojo otrok, skrbeti mora sodišče, da ostanejo otroci moškega spola do izpolnjenega 4. leta, ženskega spola do izpolnjenega 7. leta pri materi, če važni vzroki z ozirom na povod ločitve ali združitve zakona ne zahtevajo druge odredbe; sodišče potemtakem tudi lahko odloči, da ostanejo otroci pri očetu. V vsakem slučaju pa trpi stroške vzgoje le oče.

Katoliška cerkev se bo vsekako protivila, da se postavno uveljavi združljivost zakona. Ona se v tem oziru sklicuje na tridentinski koncil (1545–1563), ki določa nerazdružljivost zakonov, češ da se združljivost ne ujema z nauki apostola Pavla in Kristusovimi izreki, kakor nam jih evangelisti sporočajo. „Kar je Bog združil, ne more človek razdružiti“ (Matevž 5, 31, 32, 19, Marka 10, 11, Lukež 16, 18). Vendar pa nam sporočajo ti evangelisti (Matevž 5, 8, 19, 32), da je Kristus jude učil, da smejo žene, ki se zakrivijo prešestovanja, odpoditi. Dr. Ignac Fahrneu (Geschichte des Unauflöslichkeitsprinzips der Ehe) navaja v tem oziru interpretacijo odpadlega splitskega škofa Markus Antonius de Dominis (2. pol. 17. stol.), da je Kristus judom priznal združljivost zakona samo vsled prešestovanja žene, ker so judovske posvetne postave dovoljevale le iz tega vzroka združitve zakona. Če bi pogani Kristusa vprašali, kaj meni o združljivosti zakona, bi tudi njim priznal vse pametne razloge, iz katerih dovoljuje njihova postava združitve. Po mnenju tega razlagalca je po Kristusovih naukih dovoljena združitve zakona iz vzrokov, katere določa državljanski zakonik! Sicer pa je sploh dvomljivo, ali se ima smatrati princip nerazdružljivosti zakona za katoliško dogmo ali ne. Pa naj že razlagajo cerkveni učenjaki besede Kristusove tako ali tako, gotovo je, da je bila v prvih časih katoliške cerkve združljivost zakona običajna, in da je šele tridentinski koncil principijelno vprašanje rešil. Sploh pa dandanes ne more biti država odvisna od raznih kongregacij rimskih eminenc, ki naj milostno določajo, kako naj država skrbi za dobrobit svojih državljanov. Take boje z raznimi konfesijami, tudi s katoliško, so druge države že izvejevale o priliki ustanovitve zakonskega prava, tako Francija, Nemčija, Ogrska, s posebno liberalnim uspehom Švica in Rumunija.

Nad 100.000 katoličanov je v Avstriji sodno ločenih, veliko število je pa samo dejansko ločenih, ne da bi sodišče pri tem posredovalo. Na Dunaju obstoji posebno društvo ločenih zakoncev, ki se potegujejo za reformo zakona ter zahtevajo z vsemi prostomislečimi državljani vred, da se že vendar izpremeni v tem oziru obč. držav. zakonik iz leta 1811.

Nižjeavstrijska odvetniška zbornica je v seji dne 30. sušca 1905 skoraj soglasno (proti 2 glasoma) sprejela resolucijo, s katero izjavlja, da je reforma zakonskega prava neobhodno potrebna in da naj se s to reformo nikakor ne čaka do splošne revizije vsega obč. držav. zakonika. V resoluciji izraža se predvsem potreba enakega, za vse državljane enotnega zakonskega prava; zahteva se nadalje odstranitev zadržka različnosti veroizpovedanj, višjih redov, katolicizma; dalje združljivost zakona vsaj pod tistimi pogoji, ki veljajo danes za zakone nekatoličanov.

Temu koraku nižjeavstrijske odvetniške zbornice sledijo tudi še ostale odvetniške zbornice. Tudi kranjska odvetniška zbornica je izvolila poseben odsek, ki naj izdelajo predmetno mnenje in resolucijo in jo odpošlje vladi.

Leta 1868, ko je bil konkordat iz l. 1856. odpravljen, so že dvignili svobodomislici svoje glasove za to, da se naj reformuje zakonsko pravo po naprednih načelih in naj se takrat in tudi še danes obstoječe zakonsko pravo modernizuje. Za reforme takrat še ni bilo dovolj moči; pač pa je bil vpeljan civilni zakon za slučaj, da cerkev ne bi hotela zakoncev poročiti iz kakega zadržka, katerega država ne priznava. Prvi korak proti cerkveni ingerenci je tedaj že storjen s tem, da država vsaj teoretično izjavlja, da ne priznava zase vseh cerkvenih zadržkov.

Leta 1875. so se iznova pojavili glasovi za reformo zakonskega prava. To leto je sprejela državna zbornica zakonski načrt o reformi zakona, katerega je s sodelovanjem takratnega justičnega ministra Glaserja predložila zbornici komisija za posvetovanje o reformi zakona. Glasom tega načrta, ki ga je sprejela poslanska zbornica, ugasne zadržek višjih redov in obljube čistosti pri duhovnikih in redovnikih, kadar izstopijo iz cerkve ali reda, ki določa tak zadržek; popolnoma izbrisan je zadržek različnosti veroizpovedanja (kristjani in nekristjani) ter črtan tudi končni odstavek § 111 obč. držav. zakona: „ravno tako je zakon nerazdružljiv, če je o priliki sklenjenega zakona tudi le eden zakonec pripadal katoliški veri“. Po tem načrtu sicer za katoličane še ni principijelno določena združljivost zakona, pač pa vsaj za nekatoličane, ki se poročijo s katoliki. Za take zakone ne bi po tem načrtu veljal zadržek veroizpovedanja.

Ta zakonski načrt je došel v gosposko zbornico. Člane gosposke zbornice pa je takrat, kakor sploh takratno vlado, preveval napreden duh in takratna gosposka zbornica je radikalne preosnove v naprednem duhu pospeševala. Zgodilo se je, kar se čuje za današnje razmere skoraj neverjetno, da je gosposka zbornica vrnila poslanski zbornici navedeni načrt z motivacijo, da je ta načrt premalo radikalen. Gosposka zbornica je priznala vse hibe avstrijskega zakonskega prava, toda to, kar je predlagala poslanska zbornica za reformo, ji je bilo premalo. Zaman so poudarjali razni glasovi in govorniki, kakor pl. Arneth, dr. Felderer in dr., da je boljše vselej sovražnik dobrega ter naglašali, naj se za sedaj vsaj ta predlagana reforma sprejme, ker se ne ve, bode-li mogoče v prihodnosti doseči vsaj tako reformo. S 57 proti 32 glasovom je vrnila gosposka zbornica načrt s pripombo, da z vso gotovostjo pričakuje, da bo vlada sama v najkrajšem času predložila preosnovo zakona v naprednem smislu zbornicam v pretres. Takratni član gosposke zbornice baron Hein se je v debati tudi toplo zavzemal za preosnovo ter poudarjal, da je bila v starejših časih tudi v katoliški cerkvi združljivost zakona priznana (Kristus sam je učil, da se sme radi prešestovanja zakon razdružiti); dvakrat sta bila po papežu razdružena zakona Karla Velikega, l. 769 in 771; spisi kongregacij v Rimu obravnavajo razne združitve zakonov, tako združitve zakonov treh Ludovikov francoskih, zakona Friderika Rudečebradca, zakona Henrika IV. francoskega in zakona Napoleona I.

Od l. 1877 pa veje drug veter po Avstriji, toda zahteve napredka in humanitete ne zadržijo noben veter več!

Dr. Fran Novak.

Volilna reforma.

(388.—392. seja poslanske zbornice.)

V poslanski zbornici razpravljajo že več sej o Gaučevem predlogu volilne reforme. Nastopili so najboljši govorniki, kar jih premore zbornica. Nekateri so govorili za reformo, drugi zopet proti. Da so poslali veleposestniki na govorniški oder Grabmayerja (tirolski poslanec, izvoljen z 49 glasovi) je odpustljivo: za slovo iz zbornice in pred izgubitvijo svojih predpravil so hoteli še enkrat pokazati, da ne razumejo, kaj se pravi pravica ljudstva. Da je govoril imenom poljske žlahte grof Džjdušicki (izvoljen z 36 glasovi) proti volilni reformi, je bilo očitno že v naprej. Vendar moramo pripoznati, da sta bila njiju govora višek govorniške zmožnosti. Kar bi le dalo govoriti proti enaki in splošni volilni pravici, vse sta zbrala v lepo sestavljenem govoru. Motilo je samo eno: vsakdo je ugovarjal samemu sebi. Je za volilno pravico — pa tudi ne. Kako pa si jo mislita, ni povedal nihče. Od nemške socialne demokracije je govoril za volilno reformo dr. Adler. Njegova izvajanja so bila sicer več poljudna kakor globoka, ali priznati moramo, da je vse navidezne argumente, ki sta jih navedla tirolski in poljski govornik proti reformi, temeljito zavrnil. Dejal je med drugim: „Iz bratske medsebojne zveze samostojnih narodov naj vzraste nova Avstrija. Dosti dolgo je bila Avstrija samo dedščina ene dinastije. Mi smo tega že siti. Narodi hočejo nastopiti zdaj svojo dedščino.“ Izmed drugih govornikov, naj omenjamo še štajerskega slovenskega poslanca Robiča. Seveda, izvajanja gorenjih treh govornikov so bila vse kaj drugega. Govorili so tudi že nekateri mladočeški in italijanski poslanci. Kar je povedal zastopnik Koroške, Lemiš, je bilo zanimivo v toliko, da se njegova izvajanja pobijejo lahko zopet z — njegovim govorom! Danes, četrtek, govori imenom poljske socialne demokracije Dašinski.

O volilni reformi piše v Belgradu izhajajoči Slovenski Jug: Avstrija je s to volilno reformo Slovincem samo pokazala, da njihna bodočnost ni v Avstriji, čeravno to Slovenci že davno znajo in vedo tudi, kje jih čaka boljša bodočnost. (Konec prih.)

Ogrska.

(Strah vlade.) Ker so Košutovec v ozki zvezi z romunskimi, bolgarskimi in srbskimi časnikarji in ker pozdravljajo vsi listi boj opozicije proti dinastiji Habsburžanov, je odločila Avstro-ogrška vlada več tajnih agentov, ki vse zveze ogrskih krogov z zunanjimi ostro opazujejo. Vlada je poučena o vsej korespondenci Košuta z zunanjimi političnimi krogi — vsaj v Budapešti izhajajoči Pester Lloyd trdi tako. Zanimivo je, da pišejo že nekateri romunski vladi blizu stoječi listi, da preti vladi Habsburžanov na Ogrskem kmalu konec in da se ob tej priliki pomnože tudi romunska tla na škodo današnji Avstro-ogrski monarhiji. Koalicija naj je že celo obljubila Romuniji gotove kose Ogrske, če jo podpira v boju proti kralju.

Srbija.

(Politični položaj.) Razkol v radikalni stranki je spravil državo v precejšnje neprilike. Edina stranka na katero se je mogla opirati vlada, se je razcepila na dva dela. Vladni krogi vidijo izhod iz teh razmer v razpustu skupščine in razpisu novih volitev. Slovenski Jug piše: Ta razcep je danes v trenutku, ko se je zvezala Srbija gospodarski in politično z Bolgarijo in je zapletena vsled tega v carinski boj z Avstrijo, oster nož zaboden ne samo med radikale, ampak tudi v prsi Srbije. Parlamentarne razmere so danes v Srbiji res tako neredne, da trpi pod tem ne samo dežela, ampak ves Balkan, vsi Jugoslovenci. Že poldrugeto leto je, odkar je hotela najeti kraljevina posojilo, ravno toliko časa se gre za vprašanje brzostrelne baterije, gradba iztočne proge se še danes ni pričela, ravno tako ne s strateško važno železnico Kragujevac-Užice, pogodba z Anglijo še vedno ni sklenjena — in vsega tega bi ne bilo treba, da je smatrala radikalna stranka svoje

vodilno mesto resno. Slovenski Jug piše med drugimi še tako: Da ne vodi Srbija, kot prirodni Piemont Srbstva druge politike napram svojim neosvobodenim rodnim bratom, zlasti onim v Bosni, Hercegovini in Stari Srbiji; da ni Srbija skoro nikaka činjenica na Balkanu, zlasti da ne vodi drugačne politike napram svojim bratom Hrvatom in Slovincem — vsega tega je kriv razkol v radikalni stranki. Ravno tako je zakrivila ona, da se nahaja carinska unija med Srbijo in Bolgarijo v zelo kritičnem položaju, in če premaga Avstrija v tej borbi Srbijo, nima pripisovati tega svoji faktični moči, ampak razcepu med radikali. In zanimivo je, kako zaključuje imenovani list svoj članek: Radikali, v vas so uprte oči celega srbskega naroda! Vašo slogo zahtevajo Hrvati, Slovenci, Bolgari in vsi prijatelji balkanskih narodov.

Bolgarija.

(Zveza med Srbijo in Bolgarijo.) Skoro vsi bolgarski listi so pisali dolge uvodne članke o carinski uniji in carinskem boju Srbije z Avstrijo. Carinsko unijo smatrajo kot onemogočeno, kot popolnoma propadlo in obžalujejo Srbijo, da se je morala zopet pokoriti Dunaju. Veliko iznenadenje je pripravil v Srbiji uvodni članek poloficielnega bolgarskega lista Novi Vek, ki je pisal tako: Na našo veliko žalost je priznala Srbija s svojim nastopom, da je gospodarsko in politično popolnoma zavisna od Avstrije in da je ni treba več jemati v kombinacijo za jugoslovansko solidarnost in čuvanje neodvisnosti Balkanskega polotoka. — Te besede so gotove srbske kroge neprijetno dirnule še vsled tega, ker so računali, da so medsebojni odnosi med Srbijo in Bolgarijo danes še prijaznejši, kakor so bili o priliki sestanka delegatov obeh sosednjih držav v Nišu.

Makedonija.

(Albance podpihuje Avstrija?) Albanci, ali kakor jih imenujejo Turki: Arnavte, so potomci starih Ilirov, ki so prebivali nekoč tudi po zemljah, kjer so naseljeni danes Slovenci. Vseh vkup jih cenijo na 1.200.000 duš in so zelo bojevit in nasilen narod. Malo več od polovice jih je mohamedancev, ostali so kristjani. S turškimi oblastmi so nesprestano v prepiru. Zopet so se pričeli zdaj opasno gibati in nekateri srbski listi dolže avstrijske vladne kroge, da pošiljajo med Arnavte svoje agente, da podpihujejo Albance k buni. To naj dela naša država vsled tega, ker se „u mutnoj vodi riba uvijek najbolje lovi“. Srbi računajo z vso gotovostjo, da bo to gibanje med Albanci zavzemalo vedno širši obmer in da se ne poleže, dokler ne poseže kaka druga sila vmes.

Francija.

(Novo ministrstvo.) Francija je dobila novo ministrstvo. Notranja dela ima v rokah Clémenceau (izg. Klemensó) najdoslednejši in najodločnejši nasprotnik klerikalizma. Socialni demokrat Briand je minister za uk in bogočastje, ministrski predsednik je Sarrien. Kabinet sestoji iz treh radikalcev in petih republikancev demokratične struje, edini socialist je Briand. (Briand je bil poročevalec o zakonu zastran ločitve države in cerkve. Clémenceau in Briand imata zdaj nalogo izvesti ta zakon in njiju osebi jamčita, da se to zgodi in da se klerikalizem na Francoskem uniči.)

(1219 ubitih!) Grozna nesreča se je prigodila v rudnikih v Courrières (izg. Kuriér). Užgali so se plini, na kar se je zgodila velika eksplozija v jamah. 1219 rudarjev je ubitih. Mnogo je tako razmesarjenih, da jih ni moči spoznati. Razburjenje med prebivalstvom je veliko, ker je nesrečo zakrivilo vodstvo oz. inženjerji, ki so vedeli že 14 dni naprej, da gore plini v jamah.

Holandija.

(Strankarski shod socialne demokracije.) Holandska socialna demokracija obdrži o letošnjih binkošnih svoj strankarski shod v Utrechtu. Na dnevnem redu so zanimive točke, tako o ženski volilni pravici, o taktiki, o vprašanju zaradi brezposelnih delavcev, o zavarovalnici v slučaju nezgode itd.

Grška.

(Obsojeni atentator.) Lani je zabodel bivši gledališki igralec Costagerakiris predsednika grške državne zbornice. Te dni je bil obsojen za ta svoj čin na smrt. Njegov sokrivec je dobil kazen v obliki dosmrtno ječe.

Anglija.

(Nemčija napade in bombardira London.) Razni londonski listi so objavili članke pod naslovom „invazija v letu 1910.“ V njih so slikali, kako se pripravlja Nemčija, da napade v letu 1910 Anglijo in razruši London. — V poslanski zbornici so vložili vsled tega spisa interpelacijo na ministra, ki se je zelo čudil, da so pisali v tem smislu celo listi, na katere je vsak Anglež lahko ponosen. Dejal je, naj sodi o takem pisanju ljudstvo samo.

Štajersko.

Celjski narodni grehi.

(Iz spodnještajerskih krogov.)

Gnjilo jabolko okuži drugo zdravo. Prva dolžnost res narodnega časopisja bi morala biti s prosvitljeno kritiko vsako gnjilobo v družabnih razmerah iztrebiti, sicer se širi kuga neizprosno naprej. To je vzrok, da hočemo ne iz mržnje do kogarski bodi, ampak iz ljubezni do narodne stvari objektivno kritikovati tudi razmere v Celju. Danes posvetimo besedo celjskim slovenskim denarnim zavodom, v prihodnje bomo govorili še o marsičem. V tem oziru moramo poudariti, da je bilo za narodno stvar na Spodnjem Štajerskem velikanske važnosti, da so se ustanovili slovenski kreditni zavodi, mnogoštevilne posojilnice in hranilnice. V vseh nemškutarskih krajih, kjer so se ustanovile dobre slovenske posojilnice, se je z istim časom tudi narodni položaj obrnil na boljše. V celjskem okraju so Slovenci prišli z onim trenutkom do veljave, ko so se kmetje rešili iz gospodarske odvisnosti nasproti nemškim denarnim zavodom. Celjska posojilnica in južnoštajerska hranilnica v Celju sta smatrati za pretekla desetletja za nekak rešilni čoln, ki je rešil stotine in tisoče Slovencev iz nevarnosti priti pod nemški vpliv. Ti slovenski denarni zavodi so naravnost epohalnega kulturnega pomena, ker so povzročili širom cele dežele ustanovitev enakih potrebnih kreditnih zavodov, ktere vodijo narodni možje. Toda to je zgodovina in vsekakor častna stran preteklosti, sedanjost in pretekli čas pogrešata tega sijaja. Na podlagi zanesljivih informacij moramo izreči žalibog usodno pa resnično sodbo, da celjski slovenski denarni zavodi ne ustrezajo več potrebam časa in da so jih nemški kreditni zavodi daleč prekrilili. Naj reče kdo kar hoče, res je, da slovenski kmetje trumoma obračajo hrbet celjskim slovenskim kreditnim zavodom, trumoma pa drve v celjsko nemško hranilnico in nemško posojilnico. Kdor naši besedi ne bi verjel, pojdi v celjski zemljknižni urad in študiraj razmerje med krediti, ktere so dali v zadnjih letih slovenskim kmetom celjskega okraja slovenski oziroma nemški denarni zavodi. In posledica v političnem oziru? — Kakor so prejšnja desetletja slovenski kreditni zavodi reševali slovensko ljudstvo iz gospodarske in dosledno politične odvisnosti nasproti Nemcem, tako začenjajo v novejšem času prehajati slovenski kmetje iz narodnega tabora v krog indiferentnih mlačnežev, če ne naravnost odpadnikov. Kar se je prejšnja desetletja v celjskih vodilnih krogih sklenilo, to je navadno obveljalo, ustvarila se je širom dežele neka hvalevredna poslušnost nasproti narodni taktiki, ki se je med celjskimi voditelji določila — in uspeh je sledil uspehu. Toda danes?! Danes je Celje v tem oziru popolnoma diskreditirano in po našem mnenju je eden izmed glavnih vzrokov ta, ker se velik del onih, ki so se zaupno obrnili na celjske denarne zavode za pomoč, razočaran odvrča od istih, in ker Nemci umejo za svoje kreditne zavode pridobiti mnogo tisoč in tisoč Slovencev, ki pridejo vsled tega kolikor toliko pod nemški vpliv ali pa postanejo vsaj narodno brezbrilni. Kaj je vzrok? To je velevažno vprašanje, s katerim se pa vodstvo imenovanih kreditnih zavodov noče baviti, ker menda izprevidi, da bi rešitev tega vprašanja bila ostra obsodba sebe

samega. Odgovor se pa kratko glasi, da je kredit pri Slovincih težavnejši in dražji ali pa vsaj nikakor splošno ne cenejši, nego pri Nemcih. In če vprašamo še nadalje po vzrokih, pridemo do odgovora: Vodstvo išče prevelik dobiček, kterelega uporaba je pa iz narodnega stališča problematične vrednosti. Na drugi strani vzdržuje popolnoma nepotrebne sinekure, ki požrejo cele tisočake. Pri dovoljevanju kreditov se drži ozkosrčno šablonskih določil. Glavna in usodna napaka je pa čez vse mere gorostasno drago posredovanje za nabavo kreditov. Skoro vsa posredovanja imajo v rokah odvetniki in notarji, ki rabijo za tako delo isti tarif, kakor za običajne posle svojih poklicev. Na tak način se zgodi, da pri manjših posojilih znašajo stroški posredovanja, prošnje, zemljknižni del itd. celo 30% izposojene vsote. Nemški odvetniki izdelujejo take stvari skoro zastonj! Zato pa drvi vse k dr. Jaborneggu! Oglasi naj se človek, ki si upa reči, da so naša očitanja pretirana, in dokažemo mu vse to na sto in sto slučajih! Kam pridemo na ta način, gospoda, ki odločujete pri celjski posojilnici in južnoštajerski hranilnici? Ali ne vidite, kako se ljudstvo obrača od Vas? Ali za Vas še vedno ni prišel trenutek, da študirate o ozdravitvi teh žalostnih razmer? Ali ne morete poveriti posredovanja, v kolikor je zaradi realnosti kredita potrebno, Vašemu uradništvu, ki bode tak posel gotovo tudi dobro razumelo, ker to ni bogve kakšna modrost in učenost! Dokler boste rabili odvetniške tarife pri dovoljevanju kreditov, polnili boste sicer žepe posredovalcev, kar ni Vaša naloga niti čast, ubijali pa boste naše (in ne Vaše, kakor si domnevate!) narodne kreditne zavode, s tem pa pehali slovensko ljudstvo v nemško žrelo. Vemo, da naše današnje besede ne bodo mnogo izdale, ker se gre za žepe vodij dotičnih zavodov in vrana vrani oči ne izkljuje, pa nadaljevali bomo iz ljubezni do ubogega ljudstva in narodne stvari pravično kritiko, dokler se ne doseže na podlagi spoznanih napak zboljšanje razmer, četudi ne s pomočjo sedanjih vodij naših kreditnih zavodov.

Šoštanj. Pod pokroviteljstvom vlade in vodstvom vladnega komisarja se je vršila 8. t. m. občinska volitev v dveh razredih — prodrli so Nemci — in to vsled izdajstva znanega župnika Ivana Govediča, Ivana Habjana, doma iz Trzina, katerega žena je iz Kranja rodod Golob, okrajnega tajnika v Novem mestu J. Demšer, tudi Demšher, doma pri Cerkljah, ter Ivana Hliša, kmeta v Družmirju, ki je pri zadnjih volitvah volil še z nami in zatrjeval zavednost in narodno mišljenje ter se zaklinjal nikdar biti Judež Iškariot. Da mora 908 Slovencev podleči 179 Nemcem — izdajicam, je jasen dokaz, da morajo imeti močnega zaščitelja na strani. In to je istina. V osehah davčnega nadzornika Oplustila in davčnega pristava Ježovnika, ki sta vporabila uradno moč ter skovala davčne predpise tako, da sta zasigurala Nemcem dva razreda. S strastjo je posegel tudi stari France Wosehnagg in sinova v volilno borbo. Ti možje, ki imajo jako čudne nazore o človeštvu in pridobivanju premoženja, hočejo sedaj vladati nad Slovenci. Hočemo storiti, da bo bodočnost naša.

Deželno žensko učiteljske v Mariboru je dobilo pravico javnosti. Ta zavod je v rokah šolskih sester in zvezan z internatom.

Predsednikom graškega nadsodišča na Gleispachovo mesto je imenovan dvorni svetnik v justičnem ministrstvu, Pittreich, ki ne zna nobene slovenske besede. Pittreich je brat vojne ministra.

Junaški žandarmerijski postajevodja. Na Savinji pri Zidanem mostu je prala žena nekega paznika cementne tovarne. Naenkrat ji je spodrsnilo in ženska se je že borila z valovi, ki so ji pripravljali gotovo smrt. Tu je prišel med množico ljudi, ki se je zbrala na obrežju, orožniški postajevodja Fran Kotnik, ki se je ravno vrnil iz Trbovelj ves izmučen. Vrgel je puško od sebe in planil v deroče valove, kjer se mu je posrečilo že onesveščeno žensko rešiti in prinesiti na suho.

„**Brat Sokol**“ v Ptuju. V nedeljo pred Jožefovim, dne 18. t. m. se bode igrala prvič na Štajerskem v ptujski Čitalnici izvirna slovenska šaloigra, katero je spisal znani slovenski humorist in pisatelj g. Fr. Milčinski.

Akad.-tehničnega društva „Triglav“ v Gradcu VII. redni občni zbor se vrši dne 15. sušca 1906 ob 8. uri zvečer v prostorih društva, s sledečim dnevnim redom: 1.) čitanje zapisnika, 2.) poročilo odborovo, 3.) sklepni računi glede tridesetletnice in tozadevno poročilo preglednikov, 4.) slučajnosti.

Primorsko.

Tržaško vprašanje.

(Dalje.)

Poglejmo si zdaj najprej ono upravo, o kateri se je že tudi med Slovenci mnogo pisalo in še več govorilo: naš Lojd.

Pred sedemdesetimi leti ustanovljen, je imel 1846. leta dvajset ladij, 1856 celo že 61 parnikov, deset let kasneje tri več. Leta 1869 je bil otvorjen sueški kanal med Azijo in Afriko in s tem je bila odprta nova pot v Indijo. In res se je zgodilo, da so bili izmed prvih parnikov, ki so prevozili to pot, ravno Lojdove ladje, ali če se izrazimo pravilno: barke Piuto, Vulkan in Amerika. Ustanovljena je bila redna zveza med Trstom in Bombajem, ali blagajne Lojdove so kazale le deficit. Zato se je zateklo društvo za pomoč v avstrijske vladne kroge. Posledica podpore je bila tudi izprememba imena Avstrijski v Avstro-Ogrski Lojd.

Leta 1878. je prevozil prvi Lojdov parnik pot med Cejlonom in Kalkuto; Lojdovo ravnateljstvo naglašja še danes s posebnim ponosom, da so prepeljale njih ladje ob okupaciji Bosne in Hercegovine 72.000 mož in 8000 konjenikov v Dalmacijo. Dve leti je zatem podaljšal Lojd svojo pot iz Singapora v Hongkong (ki je danes največja luka na svetu) in imel ob tem času uslužbenih na ladjah in agenturah 3500 oseb poleg 2000 delavcev v svojem lastnem arzenalu, 84 ladij s skupno vsebino 119.787 ton. Človek bi torej vendarle mislil, da mora biti taka velikanska uprava nele neizmerne pomena za razvoj naše prekmorske trgovine, ampak da mora biti tudi njeno denarno stanje najsijajnejše, kajti nikjer se ne zasluži danes toliko denarja, kakor ravno pri trgovini in v industriji, če so vodstva teh v zmožnih in sposobnih rokah.

Pri Lojdu pa se je zgodilo ravno obratno. Svojim delničarjem ni mogel dati več nobenih obresti, ker je bila — čujte! — državna subvencija vsled finančnih težav v državi premajhna!! Pač pa je mogel izdajati Lojd velikanske svote za svojo tržaško palačo in si sezidal ladje, ki so bile vsled svoje neekonomske sestave take, da jih ni bilo rabiti, ne da bi bila izguba z njimi očitna že vnaprej. Tako so se bližale njegove finance vsled nesposobnosti svojih vodilnih krogov popolnemu poginu. V pričetku devetdesetih let je porabil ves svoj rezervni zaklad in na pomoč mu je priskočila zopet vlada s svoto treh milijonov kron. Posledica tega je bila zopet izprememba imena v Avstrijski Lojd.

Danes ima naš Lojd — z novim letom 1892 zopet avstrijski Lojd imenovan, ker dobiva le od avstrijske vlade redne podpore v visokosti več milijonov — nekaj nad sedemdeset ladij, katerih največja je Nadvojvoda Franc Ferdinand, in ima 6043 ton z 58 kajutami. Ali od teh sedemdeset ladij jih je najmanj štiri-deset popolnoma neporabnih in niso za drugam, kakor za med staro šaro; zopet dvajset drugih je tako majhnih, da v trgovskem prometu sploh do resnega vpoštevanja ne pridejo. Ladje, ki bi že pred tridesetimi leti ne zaslužile drugega, da jih razbijejo in požgo, opravljajo danes vso vožnjo po Levanti, kakor imenujemo morje, ki obliva obrežje Male Azije, Sirije in Egipta. Pa ne samo, da je vožnja po njih parnikih silno počasna (najhitrejši, takozvani „brzoparniki“ med Aleksandrijo in Trstom prevozijo na uro 19 morskih milj), ampak je tudi zelo draga, tako da se Lojda noben trgovec, kdor ravno ni prisiljen, ne posluhuje. Ali vožnja po Levanti vsaj

izgube ne kaže, dočim je deficit vožnje v Indijo, Afriko in Ameriko vsako leto večji. Nobenih poštenih prog, ki bi mogle tekmovati z družbami drugih držav, nobenega kredita, nobenih denarnih virov, nikakega sposobnega vodstva — to je Lojd v vsej svoji krasoti. (Dalje prih.)

Dve nesreči na bojnih ladjah. Pretekli teden sta se dogodili v puljskem arzenalu bojne mornarice dve veliki nesreči. Na bojni ladji „Kaiserin Elisabeth“ je padel delavec Puhar 14 metrov globoko in bil na mestu mrtev. Na bojni ladji „Erzherzog Karl“ je pa počila veriga pri sidru in težko ranila več ljudi. Nekemu delavcu je zlomilo obe nogi. Ranjeni so vsi očetje mnogobrojne dece.

Deset sinov pri vojaki. Posesnik Al-Burlini v Poreču ima deset sinov, izmed katerih jih je devet že služilo vojake. Sedaj so potrdili še desetega sina.

Umrli je v Trstu veleposestnik, bivši mestni odbornik Ivan Vatovec.

Kranjsko.

Za shod zaupnikov narodno-napredne stranke se zaupnikom še niso dostavila vabila. Tudi še ne vemo, o čem se bo razpravljalo. „Slov. Narod“ piše zaporedoma članke „Pred shodom zaupnikov narodno-napredne stranke“. Članki so dobri ter imajo marsikatero dobro misel, tudi so pisani v nenavadno mirnem in pomirljivem tonu. Lahko bi v njih izražene misli smatrali originalnim, da bi članki izhajali nekaj tednov poprej; tako pa jih moramo imenovati le parafrazo v „Našem Listu“ izišlih člankov. Vsekakor je dobro znamenje, da postajajo gospodje z nami enih misli. Polagoma se nas bodo že privadili.

Akademiji očitajo, da se njeno delovanje ne more prav razvijati. To je resnica. A kje tiče vzroki? Klerikalci jo sovražijo iz dna duše. Škof jo je dal na index. Njen greh — ker širi prosveto. A hujše kakor nasprotstvo s strani klerikalcev je pasivna rezistenca naprednih krogov slovenskih. Razkričavali so — Slov. Narod — Akademijo kakor politično društvo, kar ni in tudi ne sme biti; s tem so ji odtujili marsikoga, ki bi sicer rad delal na tem polju. Končno pa — in zakaj ne bi povedali resnice — se ima Akademija boriti z indolenco in komoditeto naše — tudi mlajše — inteligence. Kje je žilavost, vztrajnost, deloljubnost, ki dičijo n. pr. češkega mladeniča?! Zato hodi Akademija tako počasi svojo pot. Veritas.

Pri občinskih volitvah na Jesenicah je zmagala slovenska ljudska stranka, zvezana z Nemci, proti slovenskim naprednjakom v dveh razredih; naprednjaki so dobili v II. razredu 2, v prvem razredu pa vseh 11 mandatov.

Predavanje splošnega ženskega društva. 9. t. m. je končal prof. M. Pajk pred mnogobrojnimi številom občinstva svoja zanimiva predavanja o visoki renesanci v Italiji in Nemčiji. Pokazal je slovite slike in portrete te dobe s skioptikom, ki so bile prav lične. Bilo je skrbljivo za pouk in zabavo odraslih, zlasti pa učeče se mladine, ki je ob sklepu predavanja za ves užitek v

prvi vrsti dala duška v mogočnem aplavzu, kot zahvalo požrtvovalnosti g. predavatelja. Vsak je odšel v veseli nadi, da se v prihodnji seziji zopet snidemo. — Opazovalka.

Ilirsko-Bistriški in Trnovski trgovci so sklenili, da ne bo imel nobeden izmed njih v svoji zalogi druge eikorije, kakor Ciril-Metodovo. S tem bo dobila družba veliko koristi. To bi si morali vzeti v vzgled vsi trgovci po deželi. Prvič ima prekoristna družba sv. Cirila in Metoda dober stalen dohodek, in drugič ostane denar v rokah domačih podjetnikov. Trgovci, posnemajte ta vzgled!

„Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ je imela dne 7. marca 1906 svojo 169. vodstveno sejo v družbinih prostorih „Narodnega doma“. Začetek ob 3. uri pop. Navzočni: Tomo Zupan, prvomestnik, dr. Dragotin vitez Bleiweis Trsteniški, Aleksander Hudovernik, blagajnik, dr. Ivan Svetina, Ivan Šubic in Anton Žlogar, tajnik. Izmed nadzorništva je bil navzoč Oroslav Doleneč. Svojo odsotnost so opravičili Anton Porekar, Luka Svetec in dr. Pavel Turner. — Prvomestnik Tomo Zupan otvori sejo ob 3. uri ter poroča, da je izstopila iz družbine službe ena učna moč, kar se je vzelo na znanje. Šolskim vodstvom na Ojstrici pri Spodnjem Dravogradu in pri sv. Ani na Krembergu se je sklenilo, da se preskrbi na pripravnejem papirju narodni kolek, ki bodo tudi klejen vztrajneje. Tem potem se vstreže raznim pritožbam in željam. Potem, ko so se rešile nekatere personalne zadeve in se je poročalo posebno še o koroških in tržaških razmerah, je zaključil prvomestnik ob 6. uri popoldne sejo.

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)** lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim, breskvinim itd. duhom. Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.
Edino pravi je
Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

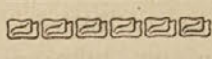
Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 360 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 11

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.
Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 960, boljše vrste K 12—, belo puhasto naskubljeno K 18—, K 24—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30—, K 36—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini. 18
Benedikt Sachsel, Lobes 369. P. Plzen, Češko.

Tiskarna Slatnar

v Kamniku

se priporoča v izvrševanje vsakovrstnih tiskovin.

5 kron in več zaslužka na dan!

Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi.

Družba pletilnih strojev za domače delavce
Tom. H. Whittick & Co.
Praha, Petrske námesti 7.—254.

Poslušajte

onih 71.000 ljudi, ki s hvaležnimi besedami slavijo Fellerjev lepo dišeči rastlinski izvlečni fluid z znamko „Elsa-Fluid“. To preizkušeno staro domače sredstvo pomaga hitro in zanesljivo pri protinskih in revmatičnih bolečinah, pri trganju po udih, pri bodljajih, krčih, bolečinah in pri živčnih boleznih itd., dalje odpravi slabost, utrujenost, vnetje, šumenje v ušesih, ozdravi slabotne oči, razkužuje rane. — 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic velja 5 kron, 24 malih ali 12 dvojnatih steklenic 8 kron 60 vin. in 48 malih ali 24 dvojnatih steklenic 16 kron franko pri izdelovatelju: **E. V. Feller**, lekarnar v **Stubici**, Elzin trg 138 (Hrovaško). — Zoper težave v želodcu, neredno prebavljanje, pomanjkanje teka, zgagi, zaprtju itd. so najboljšje **Fellerjeve** rabarbara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“, 6 škatljice 4 krone franko, dalje **pristne švedske želodčne kapljice**, 3 steklenice 5 kron franko. **Pravega balzama** se ne dobi 1 ducat, ampak 2 ducata za 5 kron franko.

